

QONUN USTUVORLIGI VA PROKURATURANING JAMIYATDA TUTGAN O'RNI

Galpakov Otabek Gapurovich

Toshkent Davlat Yuridik Universiteti huzuridagi M.S.Vosiqova nomidagi akademik
litsey o'quvchisi
galpakovotabek@gmail.com

ВЕРХОВЕНСТВО ЗАКОНА И РОЛЬ ПРОКУРАТУРЫ В ОБЩЕСТВЕ

Галпаков Отабек Гапурович

Учащийся академического лицея имени М.С. Восиковой при Ташкентском
государственном юридическом университете
galpakovotabek@gmail.com

THE RULE OF LAW AND THE ROLE OF THE PROSECUTOR'S OFFICE IN SOCIETY

Galpakov Otabek Gapurovich

Student of the academic lyceum named after M.S. Vosikova under Tashkent State
University of Law
galpakovotabek@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada qonun ustuvorligi tamoyilining huquqiy mohiyati va uning zamonaviy huquqiy davlat qurishdagi ahamiyati tahlil qilingan. Maqolada O'zbekiston Respublikasida prokuratura institutining shakllanish tarixi, huquqiy asoslari, vakolatlari va faoliyat yo'nalishlari ko'rib chiqilgan. Shuningdek, prokuratura organlarining qonun ustuvorligini ta'minlashdagi amaliy roli, xorijiy davlatlar tajribasi bilan qiyosiy tahlili keltirilgan hamda huquqiy tizimni yanada takomillashtirish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqilgan. Maqola huquqshunoslik sohasiga qiziquvchi yosh tadqiqotchilar uchun mo'ljallangan.

Kalit so'zlar: qonun ustuvorligi, prokuratura, huquqiy davlat, qonuniylik, inson huquqlari, nazorat, huquqni muhofaza qilish organlari.

Аннотация: В данной статье анализируется правовая сущность принципа верховенства закона и его значение в построении современного правового государства. Рассматриваются история становления, правовые основы, полномочия и направления деятельности института прокуратуры в Республике Узбекистан. Также приводится сравнительный анализ практической роли органов прокуратуры в обеспечении верховенства закона с опытом зарубежных стран, разработаны рекомендации по дальнейшему совершенствованию правовой системы. Статья предназначена для молодых исследователей, интересующихся сферой юриспруденции.

Ключевые слова: верховенство закона, прокуратура, правовое государство, законность, права человека, надзор, правоохранительные органы.

Annotation: This article analyzes the legal essence of the rule of law principle and its significance in building a modern legal state. It examines the history of formation, legal grounds, powers, and activity directions of the prosecutor's office institution in the Republic of Uzbekistan. The article also provides a comparative analysis of the practical role of prosecutorial bodies in ensuring the rule of law with the experience of foreign countries, and develops recommendations for further improving the legal system. The article is intended for young researchers interested in the field of jurisprudence.

Keywords: rule of law, prosecutor's office, legal state, legality, human rights, supervision, law enforcement bodies.

KIRISH

Har qanday demokratik jamiyat taraqqiyotining mustahkam huquqiy poydevori — qonun ustuvorligi tamoyilidir. Ushbu tamoyil davlat hokimiyati organlaridan tortib oddiy fuqarogacha barcha subyektlarning qonun oldida tengligini, inson huquq va erkinliklarining ishonchli himoya qilinishini, jamiyatda adolat va barqarorlikning ta'minlanishini nazarda tutadi. Mustaqillik yillarida O'zbekistonda huquqiy davlat va fuqarolik jamiyati qurish yo'lida amalga oshirilayotgan islohotlarning markazida aynan qonun ustuvorligini har tomonlama qaror toptirish masalasi turibdi.

Ushbu jarayonda alohida o'rin tutuvchi institutlardan biri — prokuratura organlaridir. Prokuratura qonunlarning aniq va bir xilda ijro etilishi ustidan nazoratni amalga oshiruvchi, fuqarolarning huquq va qonuniy manfaatlarini himoya qiluvchi, jinoyatchilikka qarshi kurashni tashkil etuvchi davlat organi sifatida huquqiy tizimda muhim vazifalarni bajaradi. Maqolada qonun ustuvorligi tushunchasining mazmun-mohiyati, prokuratura institutining O'zbekistondagi shakllanish bosqichlari, uning vakolatlari hamda amaliy faoliyati tahlil qilinadi.

1. QONUN USTUVORLIGI TUSHUNCHASI VA UNING HUQUQIY MOHIYATI

Qonun ustuvorligi (rule of law) — huquqshunoslik fanida davlat va uning organlari, mansabdor shaxslar, jamoat birlashmalari hamda fuqarolarning faoliyati faqat qonun asosida va qonunga muvofiq amalga oshirilishini anglatuvchi konstitutsiaviy-huquqiy tamoyildir. Bu tamoyil quyidagi asosiy jihatlarni o'z ichiga oladi: birinchidan, qonun oldida barchaning tengligi; ikkinchidan, inson huquq va erkinliklarining oliy qadriyat sifatida tan olinishi hamda ularning davlat tomonidan

SJIF: 5.051

kafolatlanishi; uchinchidan, davlat hokimiyati organlari faoliyatining qonuniylik va shaffoflik asosida tashkil etilishi; to'rtinchidan, sud hokimiyatining mustaqilligi va faqat qonunga bo'ysunishi.

Qonun ustuvorligi tushunchasi huquqshunoslik tarixida uzoq evolyutsion yo'lni bosib o'tgan. Antik davr faylasuflaridan Aristotel eng yaxshi boshqaruv shakli sifatida odamlar emas, balki qonunlar hukmronlik qiladigan boshqaruvni ta'kidlagan edi. Zamonaviy huquqshunoslikda esa ushbu tushuncha nafaqat rasmiy qonunga rioya etishni, balki qonunning o'zi adolatli, aniq va barqaror bo'lishini ham nazarda tutadi. Shu nuqtai nazardan qonun ustuvorligi ikki jihatga ega: formal jihat — qonunlarning izchil va bir xilda qo'llanilishi, hamda moddiy jihat — qonun mazmunining adolat va inson huquqlari tamoyillariga muvofiqligi.

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasida ushbu tamoyil mustahkam o'rin egallagan bo'lib, unda davlat o'z faoliyatini qonuniylik, adolat, inson va fuqarolarning huquqlari, erkinliklari hamda qonuniy manfaatlarini ta'minlash tamoyillari asosida tashkil etishi belgilangan [1]. Qonun ustuvorligining amalda ta'minlanishi nafaqat huquqni muhofaza qilish organlarining, balki jamiyatning barcha institutlarining muvofiqlashgan faoliyatini talab etadi.

Qonun ustuvorligi mustahkam bo'lgan jamiyatda bir qator ijobiy natijalarga erishiladi: tadbirkorlik va investitsion muhit yaxshilanadi, chunki xo'jalik yurituvchi subyektlar o'z mulkiy huquqlari ishonchli himoyalanganiga amin bo'ladilar; korrupsiya va suiiste'molchilik holatlari kamayadi; fuqarolarning davlat organlariga bo'lgan ishonchi ortadi; ijtimoiy-siyosiy barqarorlik mustahkamlanadi. Aksincha, qonun ustuvorligi buzilgan sharoitda o'zboshimchalik, mansab vakolatlaridan suiiste'mol qilish, fuqarolar huquqlarining poymol etilishi kabi salbiy holatlar yuzaga keladi.

2. PROKURATURA INSTITUTINING SHAKLLANISHI VA HUQUQIY ASOSLARI

O'zbekiston Respublikasi mustaqillikka erishgach, milliy prokuratura tizimini shakllantirish borasida izchil ishlar olib borildi. O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi 1992-yil 8-yanvarda mustaqil faoliyat yurita boshlagan bo'lib, shu yilning 9-dekabr kuni "Prokuratura to'g'risida"gi Qonun qabul qilindi [2]. Ushbu qonun sobiq sovet davridagi markazlashgan tizimdan farqli o'laroq, mustaqil O'zbekistonning huquqiy davlat qurish yo'lidagi birinchi qadamlaridan biri bo'lib, prokuratura organlarining tashkiliy tuzilishi, vakolatlari va faoliyat tartibini belgilab berdi.

Keyingi yillarda mamlakatda amalga oshirilgan huquqiy islohotlar doirasida qonunga bir necha bor o'zgartirish va qo'shimchalar kiritildi, xususan 1993, 1996, 1997 hamda 1999-yillarda tegishli tahrirlar amalga oshirildi. 2001-yil 29-avgustda esa Qonunning yangi tahriri, 257-II-son bilan qabul qilindi, unda prokuratura organlarining tizimi, vakolatlari va faoliyat yo'nalishlari zamonaviy talablarga moslashtirilgan holda takomillashtirildi [2].

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining XXIV bobi (118—121-moddalari) prokuratura organlarini tashkil etish, ularning vakolatlari va faoliyat ko'rsatish tartibi qonun bilan belgilanishini mustahkamlab qo'ygan [1, 118-121-moddalar]. Bosh prokuror O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan taqdim etilgan nomzod asosida tayinlanadi va Oliy Majlis va Senatga o'z faoliyati yuzasidan har besh yilda kamida bir marta hisobot beradi.

So'nggi o'n yillikda prokuratura tizimida sifat jihatidan yangi bosqich boshlandi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016-yil 21-oktabrdagi PF-

4850-son "Sud-huquq tizimini yanada isloh qilish, fuqarolarning huquq va erkinliklarini ishonchli himoya qilish kafolatlarini yanada kuchaytirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmoni prokuratura organlari faoliyatini fuqarolarning huquq va erkinliklarini himoya qilishga, ochiqlik va shaffoflikka yo'naltirishda muhim ahamiyat kasb etdi [3]. Shuningdek, 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-son Qonun bilan "Prokuratura to'g'risida"gi Qonunga yana bir qator o'zgartirishlar kiritilib, prokuratura organlarining mustaqilligi, oshkoraligi hamda jamoatchilik nazorati mexanizmlari mustahkamlandi [2].

3. PROKURATURA ORGANLARINING VAKOLATLARI VA FAOLIYAT YO'NALISHLARI

Amaldagi qonunchilikka ko'ra, prokuratura — O'zbekiston Respublikasi hududida qonunlarning aniq va bir xilda bajarilishi ustidan nazoratni amalga oshiruvchi yagona markazlashgan davlat organidir. Prokuratura tizimi O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi, Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahar prokuraturalari, shuningdek tuman va shahar prokuraturalari, harbiy va transport prokuraturalari kabi ixtisoslashtirilgan bo'linmalardan tashkil topgan [2].

Prokuratura organlari faoliyati bir qator tamoyillarga asoslanadi: birlik va markazlashganlik — barcha prokurorlar Bosh prokurorga bo'ysungan yagona tizimni tashkil etadi; mustaqillik — prokuratura o'z vakolatlarini istalgan davlat organi va mansabdor shaxsdan mustaqil, faqat qonunga bo'ysungan holda amalga oshiradi; qonuniylik va oshkoralik — prokuratura o'z faoliyati to'g'risida jamoatchilikni muntazam xabardor qiladi.

Prokuratura organlari faoliyatining asosiy yo'nalishlari

	Faoliyat yo'nalishi
	Qonunlarning aniq va bir xilda ijro etilishi ustidan nazorat
	Jinoyat-protsessual qonunchilikka rioya etilishi ustidan nazorat
	Fuqarolarning ariza va shikoyatlarini ko'rib chiqish
	Huquqbuzarliklar profilaktikasi va jinoyatchilikka qarshi kurashni muvofiqlashtirish
	Sud jarayonida davlat ayblovini qo'llab-quvvatlash

Keltirilgan yo'nalishlardan ko'rinib turibdiki, prokuraturaning vazifasi nafaqat jinoiy javobgarlikka tortish bilan bog'liq, balki fuqarolik, ma'muriy va mehnat munosabatlari sohasidagi qonunbuzarliklarning oldini olish, ularning huquq va erkinliklarini tiklashni ham qamrab oladi. Prokuror o'z vakolatlari doirasida qonunbuzarlik holatlari yuzasidan protest keltirish, taqdimnoma kiritish, ogohlantirish e'lon qilish kabi reagirlash choralari qo'llash huquqiga ega, bu choralarning bajarilishi barcha yuridik va jismoniy shaxslar uchun majburiydir [2, 6-modda].

Prokuror protesti — aniqlangan qonunbuzarlikni bartaraf etish maqsadida qonunga zid keluvchi hujjatga nisbatan keltiriladigan reagirlash hujjati bo'lib, u tegishli organ yoki mansabdor shaxs tomonidan majburiy tartibda ko'rib chiqiladi. Taqdimnoma esa qonunbuzarlikka olib kelgan sabab va shart-sharoitlarni bartaraf etish to'g'risidagi talabni o'z ichiga oladi va tegishli chora-tadbirlar ko'rilishi hamda natijalar haqida prokuraturaga xabar berilishi shart. Ushbu reagirlash vositalari prokuratura faoliyatining amaliy samaradorligini ta'minlovchi asosiy huquqiy

instrumentlar hisoblanadi va ularning o'z vaqtida hamda to'g'ri qo'llanilishi qonunchilikka rioya etilishini sezilarli darajada yaxshilaydi.

4. QONUN USTUVORLIGINI TA'MINLASHDA PROKURATURANING AMALIY ROLI

Prokuratura organlarining amaliy faoliyatida qonun ustuvorligini ta'minlash bir necha yo'nalishda namoyon bo'ladi. Birinchidan, davlat organlari va mansabdor shaxslar tomonidan qabul qilinayotgan normativ-huquqiy hujjatlarning Konstitutsiya va qonunlarga muvofiqligi ustidan nazorat olib boriladi. Ikkinchidan, jinoyat ishlari yuritish jarayonida tergov va surishtiruv organlari faoliyatining qonuniyligi ta'minlanadi, bu esa noqonuniy ushlab turish, haddan tashqari majburlov choralarini qo'llash kabi holatlarning oldini oladi. Uchinchidan, fuqarolarning ariza va shikoyatlarini o'z vaqtida hamda adolatli ko'rib chiqish orqali ularning buzilgan huquqlari tiklanadi.

Alohida ta'kidlash joizki, so'nggi yillarda prokuratura organlari faoliyatida "insonparvarlik" va "fuqarolarga xizmat ko'rsatish" tamoyillari kuchaytirilmoqda. Xususan, Bosh prokuratura huzurida fuqarolarning murojaatlarini qabul qilish uchun ishonchli telefon xizmati va rasmiy elektron portal faoliyat yuritmoqda, bu esa prokuratura bilan aholi o'rtasidagi bevosita muloqotni yengillashtiradi va oshkoralikni ta'minlaydi [5].

Bundan tashqari, prokuratura organlarining profilaktik faoliyati ham muhim ahamiyat kasb etadi. Huquqbuzarliklarning oldini olish maqsadida davlat organlari va fuqarolar o'rtasida huquqiy tashviqot ishlarini olib borish, ta'lim muassasalarida huquqiy ma'rifat darslarini tashkil etish prokuratura faoliyatining profilaktik

yo'nalishlaridan hisoblanadi. Bunday tadbirlar, ayniqsa, yoshlar o'rtasida huquqiy ongni va huquqiy madaniyatni yuksaltirishda muhim rol o'ynaydi.

Xorijiy davlatlar tajribasiga nazar tashlaydigan bo'lsak, prokuratura institutining vakolatlari va o'рни turli huquqiy tizimlarda farqlanadi: kontinental huquq tizimiga mansub davlatlarda (Germaniya, Fransiya) prokuratura ko'proq davlat ayblovini qo'llab-quvvatlash va tergovga rahbarlik qilish vazifalarini bajaradi, umumiy huquq tizimidagi davlatlarda (Buyuk Britaniya, AQSH) esa prokurorlik funksiyasi ko'proq sud jarayonidagi ayblov tomoni bilan chegaralanadi. O'zbekiston modelida prokuratura kengroq vakolatlarga ega bo'lib, u nafaqat jinoiy ta'qib, balki umumiy qonunchilik ustidan nazoratni ham amalga oshiradi, bu esa mamlakat huquqiy tizimi rivojlanishining o'ziga xos xususiyati hisoblanadi.

Shu bilan birga, prokuratura faoliyatini yanada takomillashtirish borasida bir qator vazifalar dolzarbligicha qolmoqda: raqamli texnologiyalardan foydalangan holda nazorat mexanizmlarini avtomatlashtirish, prokuror-tergov xodimlarining malakasini muntazam oshirib borish, fuqarolik jamiyati institutlari bilan hamkorlikni kengaytirish shular jumlasidandir.

5. PROKURATURANING INSON HUQUQLARINI HIMOYA QILISHDAGI VAZIFALARI

Inson huquq va erkinliklarini himoya qilish zamonaviy huquqiy davlatning bosh vazifasi bo'lib, bu borada prokuratura organlari alohida mas'uliyat yuklangan institut hisoblanadi. Prokuror o'z vakolatlari doirasida shaxsning konstitutsiaviy huquqlari — yashash, erkinlik va shaxsiy daxlsizlik huquqi, mulk huquqi, mehnat qilish huquqi, ijtimoiy ta'minot olish huquqi kabi huquqlarning buzilishiga yo'l

SJIF: 5.051

qo'ymaslik borasida nazorat olib boradi. Ayniqsa, ozodlikdan mahrum etish, hibsga olish, uy qamog'i kabi shaxs erkinligini cheklovchi choralarning qonuniyligini nazorat qilish prokuratura faoliyatining eng nozik va mas'uliyatli yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

So'nggi yillarda O'zbekistonda "inson manfaatlari — eng oliy qadriyat" tamoyili davlat siyosatining ustuvor yo'nalishiga aylandi. Ushbu tamoyilni amalga oshirishda prokuratura organlari fuqarolarning murojaatlarini o'z vaqtida va xolisona ko'rib chiqish, ularning huquqlari buzilgan hollarda aybdor shaxslarni javobgarlikka tortish, zarar ko'rgan fuqarolarning huquqlarini tiklash borasida faol ish olib bormoqda. Bundan tashqari, ijtimoiy himoyaga muhtoj toifadagi fuqarolar — nogironligi bo'lgan shaxslar, ko'p bolali oilalar, yolg'iz keksalarning huquqlarini himoya qilish bo'yicha maxsus nazorat mexanizmlari joriy etilgan.

Prokuratura organlarining tadbirkorlik sub'yektlari huquqlarini himoya qilishdagi o'рни ham muhim ahamiyat kasb etadi. Xo'jalik yurituvchi sub'yektlarga nisbatan qonunsiz tekshiruvlar o'tkazilishining oldini olish, ularning mulkiy va tadbirkorlik erkinligiga asossiz aralashuvlarga yo'l qo'ymaslik iqtisodiy islohotlarning muvaffaqiyatli amalga oshirilishi uchun zarur shart-sharoit yaratadi. Shu boisdan prokuratura nafaqat jazolash, balki huquqni tiklash va qonunbuzarlikning oldini olish funksiyalarini ham muvaffaqiyatli bajarishi lozim.

6. YOSH HUQUQSHUNOSLARNI TAYYORLASHDA HUQUQIY TARBIYANING AHAMIYATI

Malakali va halol huquqshunos kadrlarni tayyorlash — huquqiy davlat qurishning muhim shartlaridan biridir. Yosh avlodda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni shakllantirish maktab va litsey ta'limi bosqichidayoq boshlanishi

zarur. O'quvchi-yoshlarning Konstitutsiya, asosiy qonun hujjatlari, inson huquqlari to'g'risidagi bilimlarni chuqur o'zlashtirishlari ularning kelajakda ongli fuqaro va, ehtimol, malakali huquqshunos sifatida shakllanishlariga xizmat qiladi.

Prokuratura va boshqa huquqni muhofaza qiluvchi organlarning ta'lim muassasalari bilan hamkorligi, uchrashuvlar, amaliy darslar tashkil etish, huquqiy bilim olimpiadalari o'tkazish kabi tadbirlar yoshlarning huquq sohasiga bo'lgan qiziqishini oshiradi hamda ularga kelajakdagi kasb tanlovida to'g'ri yo'nalish beradi. Prokurorlik kasbi yuksak mas'uliyat, halollik va adolat tuyg'usini talab qiladigan kasb bo'lgani bois, ushbu yo'nalishni tanlagan yoshlar dastlab huquqiy bilimlarni puxta egallashlari, so'ngra amaliy ko'nikmalarni rivojlantirishlari lozim.

Xulosa o'rnida ta'kidlash joizki, qonun ustuvorligini ta'minlash — nafaqat davlat organlarining, balki har bir fuqaroning, xususan, kelajakda huquq sohasida faoliyat yuritmoqchi bo'lgan yoshlarning ham burchidir. Ushbu tamoyilni chuqur anglash va unga rioya etish orqali jamiyatda adolat, qonuniylik va ijtimoiy barqarorlikka erishish mumkin.

7. HUQUQIY DAVLAT QURISHDA XALQARO TAJRIBA VA MILLIY YONDASHUV

Qonun ustuvorligi tamoyili nafaqat milliy, balki xalqaro huquq darajasida ham tan olingan umumbashariy qadriyat hisoblanadi. Birlashgan Millatlar Tashkilotining bir qator hujjatlarida qonun ustuvorligi barcha shaxslar, muassasalar va sub'yektlarning — davlatning o'zi ham bundan mustasno emas — oshkora e'lon qilingan, teng qo'llaniladigan va mustaqil sud tomonidan qo'llaniladigan qonunlarga hisobdor bo'lishini ta'minlovchi boshqaruv tamoyili sifatida ta'riflanadi.

Ushbu xalqaro standartlar milliy qonunchilikni takomillashtirishda muhim mezon vazifasini o'taydi.

O'zbekiston xalqaro hamjamiyat tomonidan tan olingan qonun ustuvorligi standartlarini milliy qonunchilikka tatbiq etishda bosqichma-bosqich yondashuvni qo'llamoqda. Sud-huquq tizimini isloh qilish, jazo tizimini insonparvarlashtirish, fuqarolik jamiyati institutlarining nazorat vakolatlarini kengaytirish kabi yo'nalishlarda amalga oshirilayotgan islohotlar aynan shu maqsadga xizmat qiladi. Bunda prokuratura organlarining o'zi ham tizimli isloh qilinib, uning vazifalari jazolash funksiyasidan ko'ra ko'proq huquqni tiklash va profilaktika funksiyalariga yo'naltirilmoqda.

Shuni alohida ta'kidlash lozimki, qonun ustuvorligini ta'minlashda yagona va universal model mavjud emas — har bir davlat o'zining tarixiy, ijtimoiy va huquqiy an'alaridan kelib chiqqan holda milliy modelni shakllantiradi. O'zbekiston uchun bu borada asosiy vazifa — markazlashgan nazorat tizimini saqlab qolgan holda, unga zamonaviy shaffoflik, hisobdorlik va fuqarolik nazorati unsurlarini uyg'un tarzda joriy etishdan iboratdir. Bu jarayonda prokuratura organlarining professional va halol kadrlar bilan ta'minlanishi hal qiluvchi ahamiyatga ega.

XULOSA VA TAVSIYALAR

Xulosa qilib aytganda, qonun ustuvorligi — huquqiy davlat va fuqarolik jamiyatining asosiy shartlaridan biri bo'lib, uning amalda ta'minlanishida prokuratura organlari muhim vazifani bajaradi. O'zbekistonda prokuratura instituti mustaqillik yillarida izchil rivojlanish bosqichlarini bosib o'tdi va bugungi kunda

fuqarolarning huquq va erkinliklarini himoya qiluvchi, qonunlar ustidan nazoratni amalga oshiruvchi zamonaviy davlat organi sifatida faoliyat yuritmoqda.

Kelajakda huquq sohasida, xususan prokurorlik yo'nalishida faoliyat yuritishni maqsad qilgan har bir yosh uchun quyidagi jihatlarni chuqur anglash muhim ahamiyatga ega: qonunchilikni mukammal bilish, adolat va halollik tamoyillariga sodiqlik, fuqarolarning huquqlarini himoya qilishga qaratilgan yuksak mas'uliyat hissi. Ushbu fazilatlarni yoshlikdan shakllantirish — kelajakda malakali va halol huquqshunos kadrlarni tayyorlashning muhim omili bo'lib xizmat qiladi.

Tavsiya sifatida shuni ta'kidlash mumkinki, o'quv dasturlarida huquqiy tarbiya va fuqarolik ongini shakllantirishga qaratilgan mavzularni kengaytirish, o'quvchi-yoshlarni prokuratura va boshqa huquqni muhofaza qiluvchi organlar faoliyati bilan amaliy tanishtirish tadbirlarini muntazam tashkil etish maqsadga muvofiqdir. Shuningdek, huquq sohasida ta'lim olayotgan talaba va o'quvchilarning amaliy mashg'ulot va tajriba almashish dasturlarida faol ishtirok etishlari ularning kelajakdagi kasbiy faoliyatiga puxta tayyorgarlik ko'rishlariga xizmat qiladi.

Yakun sifatida shuni aytish mumkinki, qonun ustuvorligi va prokuraturaning jamiyatdagi o'rni mavzusi doimiy ravishda dolzarbligicha qolaveradi, chunki jamiyat taraqqiyoti bilan birga huquqiy munosabatlar ham murakkablashib, yangi vazifalar yuzaga kelmoqda. Shu sababli ushbu sohadagi ilmiy-nazariy tadqiqotlarni davom ettirish, amaliyotda yuzaga keladigan muammolarni o'rganish va ularni bartaraf etish yo'llarini izlash kelgusi tadqiqotlarning dolzarb yo'nalishlaridan biri bo'lib qolaveradi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. — Toshkent: O'zbekiston, 2023 (Constitution of the Republic of Uzbekistan. — Tashkent: Uzbekistan, 2023).
2. "Prokuratura to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuni (yangi tahrir), 2001-yil 29-avgust, 257-II-son // Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi (Law of the Republic of Uzbekistan "On the Prosecutor's Office" (new edition), August 29, 2001, No. 257-II // National Database of Legislation).
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Sud-huquq tizimini yanada isloh qilish, fuqarolarning huquq va erkinliklarini ishonchli himoya qilish kafolatlarini yanada kuchaytirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmoni, 2016-yil 21-oktabr, PF-4850-son (Decree of the President of the Republic of Uzbekistan "On measures to further reform the judicial and legal system...", October 21, 2016, No. PF-4850).
4. Xusanov O.T. Konstitutsiyaviy huquq. — Toshkent: Ilm-ziyo, 2006. — 246-252-betlar (Khusanov O.T. Constitutional Law. — Tashkent: Ilm-ziyo, 2006. — pp. 246-252).
5. O'zbekiston Respublikasi Prokuraturasining rasmiy veb-sayti. — URL: prokuratura.uz (elektron resurs).